

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA. 411.014.05.2016
D/16/507

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/16/507 – Wsparcie ruchu turystycznego z funduszy Unii Europejskiej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Aleksander Górniak, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKA/247/2016 z dnia 2 grudnia 2016 r. [Dowód: akta kontroli str. 1]
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Jaworze ¹ , 43-348 Jaworze, ul. Zdrojowa 82
Kierownik jednostki kontrolowanej	Radosław Grzegorz Ostalkiewicz – Wójt Gminy ² [Dowód: akta kontroli str. 2]

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

W latach 2013-2015 Gmina Jaworze⁴ wraz ze słowackimi gminami Terchova i Bela zrealizowała – korzystając z dofinansowania ze środków Unii Europejskiej⁵ w ramach *Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013*⁶ - projekt pn.: „KulTurystyka – Terchova, Bela i Jaworze razem na rzecz kultury, turystyki i sportu⁷”. Jego głównym celem było – zgodnie ze złożonym wnioskiem - zwiększenie atrakcyjności potencjału turystycznego regionu pogranicza w zakresie infrastruktury turystycznej, kultury i sportu oraz – zgodnie z założeniami POWT - rozwój współpracy transgranicznej. W ramach *Projektu*, Gmina realizowała przydzielone jej zadania, które obejmowały m.in. budowę wielofunkcyjnego obiektu sportowego oraz przeprowadzenie działań promocyjnych *Projektu*, tj. opracowanie materiałów podkreślających walory turystyczne i historyczne gmin zaangażowanych w jego realizację, w tym filmu i kroniki regionalnej.

Projekt został zrealizowany terminowo, a założone we wniosku o dofinansowanie wskaźniki produktu i rezultatu zostały zrealizowane. Zapewniona została również tzw. trwałość *Projektu*, a wykonany w ramach *Projektu* kompleks sportowo-rekreacyjny przy Szkole Podstawowej nr 1 w Jaworzu jest wykorzystywany i utrzymywany w dobrym stanie.

W ocenie NIK - inwestycja ta przyczyniła się w głównej mierze do zaspokojenia lokalnych potrzeb w zakresie poprawy gminnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, zaś jej wpływ na rozwój sektora usług turystycznych jest w praktyce niemierzalny, zwłaszcza w świetle przyjętych i zaakceptowanych przez *IZ* wskaźników, które

¹ Zwany w dalej „Urzędem”.

² Zwany dalej „Wójtem”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W nin. przypadku, ocena działania *Gminy* oparta została wyłącznie na kontroli jej działania w ramach zadań przydzielonych jej w związku z realizacją *Projektu*.

⁴ Zwana dalej „Gminą”.

⁵ Zwanej dalej „UE”.

⁶ Zwanym dalej „POWT”.

⁷ Zwanego dalej „*Projektem*”.

nastawione były – przede wszystkim - na ocenę rozwoju współpracy transgranicznej gmin realizujących *Projekt*.

Niezależnie od powyższego, pozytywnie ocenić należy również fakt, że w okresie objętym kontrolą⁸ *Gmina* podejmowała także starania mające na celu pozyskanie środków finansowych na kolejne inwestycje, których celem było zwiększenie posiadanego potencjału turystycznego, a działania te były precyzyjnie skierowane na rozwój turystyki, co – z uwagi na ich spójny charakter z *Projektem* – może przyczynić się do rozwoju branży turystycznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Stopień realizacji projektów oraz działań wpływających na osiągnięcie i utrzymanie ich efektów

Opis stanu
faktycznego

1.1 W ramach *Projektu* uczestniczące w nim gminy planowały:

- gmina Bela - rozbudowę autokempingu i budowę biura informacji turystycznej w miejscowości Nižné Kamence;
- gmina Terchova - rozbudowę i przebudowę budynku rozwoju turystyki, kultury i tradycji w Terchovej;
- gmina Jaworze - budowę wielofunkcyjnego obiektu sportowego.

Realizacja *Projektu* dofinansowana była ze środków UE w ramach POWT II osi priorytetowej – „Rozwój społeczno-gospodarczy”, w temacie 1 - „Rozwój współpracy transgranicznej w zakresie turystyki”.

[Dowód: akta kontroli str. 4-5]

Wniosek o dofinansowanie⁹ *Projektu* został złożony¹⁰ przez Partnera Wiodącego¹¹, słowacką gminę Terchova, która była jednocześnie odpowiedzialna m.in. za finansową i rzeczową realizację *Projektu*. Wniosek został zatwierdzony przez Komitet Monitorujący¹² w dniu 15 grudnia 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str. 3, 6-35, 68]

Umowa partnerska pomiędzy gminami Terchova, Bela i Jaworze, która była formalną podstawą do realizacji *Projektu*, została zawarta 14 marca 2012 r., a umowa o dofinansowanie¹³ *Projektu* ze środków POWT zawarta została z Ministrem Rozwoju Regionalnego¹⁴ dopiero 20 stycznia 2014 r. W imieniu partnerów *Projektu* umowę podpisała gmina Terchova.

[Dowód: akta kontroli str. 68-140, 114, 141-197]

Przyczyną tak dużej rozpiętości czasowej, pomiędzy decyzją Komitetu Monitorującego a podpisaniem umowy, zgodnie z wyjaśnieniami *Wójta* był fakt,

⁸ Okres objęty kontrolą obejmował lata 2007-2016.

⁹ Zwany dalej „wnioskiem”.

¹⁰ Wniosek o dofinansowanie został złożony przez Partnera Wiodącego w ramach II naboru, gdzie ostateczny termin ich składania upłynął z dniem 31 marca 2010 r.

¹¹ Zwany dalej „PW”.

¹² Komitet Monitorujący program operacyjny został powoływany przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju. Pracom Komitetu Monitorującego przewodniczył przedstawiciel Ministra, a do jego zadań należało m.in.: rozpatrywanie i zatwierdzanie kryteriów wyboru projektów w ramach programu operacyjnego oraz zatwierdzanie ewentualnych zmian tych kryteriów; okresowe badanie postępu w zakresie osiągania celów programu, na podstawie dokumentów przedkładanych przez Instytucję Zarządzającą; analizowanie rezultatów realizacji programu oraz wyników oceny realizacji programu; analizowanie i zatwierdzanie sprawozdań rocznych i sprawozdania końcowego z wdrażania programu; zapoznavanie się z rocznymi raportami z kontroli programu oraz z komentarzami Komisji Europejskiej do tych raportów; przedkładanie Instytucji Zarządzającej propozycji zmian lub analiz programu operacyjnego ułatwiających realizację celów funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności; analizowanie i zatwierdzanie wszelkich propozycji zmian treści decyzji Komisji w sprawie wkładu funduszu.

¹³ Zwana dalej „umową”.

¹⁴ Który pełnił dla POWT funkcję Instytucji Zarządzającej (zwanej dalej IZ).

że: „(...) część zaplanowanych wydatków po stronie Partnera Projektu 1 (słowacka Gmina Bela) została zakwalifikowana jako pomoc publiczna. Strona słowacka podjęła stosowne rozmowy celem wyjaśnienia zaistniałej sytuacji. Gmina Jaworze nie uczestniczyła w tym procesie”.

[Dowód: akta kontroli str. 67]

Zgodnie z zawartą umową, łączna wartość dofinansowania całego Projektu wynosiła 1.561.267,78 Euro, tj. 76,33% wartości całego przedsięwzięcia. Z powyższej kwoty, na realizację zadania Gminy przypaść miało 473.873,24 Euro, tj. 85% wartości tego zadania. Projekt miał być realizowany w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.

[Dowód: akta kontroli str. 6, 13, 115-116]

Ostatecznie, całkowity koszt zadania - zrealizowanego w ramach Projektu przez Gminę - wyniósł 308.426,61 Euro¹⁵ tj. 65,1% pierwotnie zakładanej kwoty, z czego 240.012,93 Euro (77,8%) pochodziło ze środków POWT.

[Dowód: akta kontroli str. 23-24, 461]

Zgodnie z umową, Gmina odpowiedzialna była za prowadzenie działań po stronie polskiej oraz za ich zgodność z ustawodawstwem krajowym, a w szczególności za:

- budowę boiska wielofunkcyjnego¹⁶;
- organizowanie warsztatów po stronie polskiej;
- koordynację wspólnie podejmowanych działań w zakresie przygotowania filmu promocyjnego, kroniki regionu transgranicznego oraz uczestnictwa w targach turystycznych.

[Dowód: akta kontroli str. 33-35, 151-153]

1.2 Zgodnie z wnioskiem, celem ogólnym Projektu było zwiększenie atrakcyjności potencjału turystycznego regionu pogranicza w zakresie infrastruktury turystycznej, kultury i sportu. Cel ten miał zostać osiągnięty w wyniku realizacji następujących celów szczegółowych:

- wspieranie transgranicznej koordynacji działań promocyjnych i wizerunkowych;
- tworzenie nowych produktów w sektorze turystyki za pomocą nowoczesnych technologii informacyjnych;
- inwestycje w zakresie infrastruktury okółoturystycznej.

[Dowód: akta kontroli str. 12]

Zakres przedmiotowy Projektu został podzielony na następujące etapy¹⁷:

¹⁵ Na powyższą kwotę złożyły się następujące wydatki:

1. Personel zewnętrzny (Koordynator, Spec. Finansowy, Spec. Promocji – 13.083,35 Euro; Nadzór inwestorski – 10.140,05 Euro; Przekłady i tłumaczenia - 110,20 Euro)
2. Podróże (międzynarodowe - 279,06 Euro; krajowe - 322,30 Euro)
3. Wyżywienie - 545,19 Euro;
4. Publikacje (Materiały promocyjne – 1.937,08 Euro; Ulotki – 1.168,96 Euro; Kronika regionu pogranicza – 12.347,96 Euro)
5. Inne (Wspólne stanowisko targowe – 1.453,17 Euro; Promocja projektu - 76,56 Euro; Film promocyjny – 9.764,76 Euro)
6. Koszty przygotowawcze - dokumentacja projektowa – 7.307,32 Euro;
7. Roboty – 249.890,65 Euro.

¹⁶ W ramach projektu wykonano m.in: boisko do piłki nożnej o wymiarach 33,4x52,2 [m], boisko do piłki ręcznej o wymiarach 40x20 [m], boisko do piłki siatkowej o wymiarach 18x0 [m], bieżnię trzytorową o długości po zewnętrznym zarysie 245,5 [m], trzytorową bieżnię do biegu na 100 m, skocznię w dal, skocznię wzwyż, boisko do piłki koszykowej o wymiarach 24x13 [m] wraz z ogrodzeniem o wys. 1,75 [m], drogi dojazdowe do boiska. Wartość robót ogółem netto wyniosła 862.505,91 zł, w tym: roboty przygotowawcze – 19.000,96 zł, boisko wielofunkcyjne i obiekty lekkoatletyczne – 675.719,96 zł, wykonanie ogrodzenia – 59.023,20 zł, droga dojazdowa do boiska do gry w koszykówkę – 14.609,02 zł, droga dojazdowa na obiekt sportowy – 3.998,83 zł, ciągi pieszce – 13.291,08 zł, roboty odwodnieniowe – 60.162,86 zł i wyposażenie elementów lekkoatletycznych – 16.700,00 zł.

¹⁷ Działania, w których realizację – zgodnie z umową – zaangażowana była Gmina oznaczono literą (G), a zadania realizowane przez nią samodzielnie literami (GS). Do każdego z działań przypisano wskaźniki produktu, które podano w przypisach.

- **etap 0 Przygotowanie projektu:**
 - działanie 0.1 (G) - przygotowanie dokumentacji projektowej;
 - działanie 0.2 (G) - opracowanie analizy finansowej i ekonomicznej¹⁸;
- **etap 1 Wsparcie współpracy poprzez koordynowanie promocji:**
 - działanie 1.1 (G) - przygotowanie wspólnych spotkań (warsztatów) podmiotów z sektora turystycznego po obu stronach granicy, koncentrujących się na współpracy, wymianie know-how i najlepszych praktykach¹⁹;
 - działanie 1.2 (GS) - opracowanie wspólnych regionalnych materiałów promocyjnych dotyczących turystyki²⁰;
 - działanie 1.3 (GS) - wspólne uczestnictwo na targach turystycznych w regionie przygranicznym²¹;
- **etap 2 Stworzenie nowych produktów z wykorzystaniem systemów informatycznych²²:**
 - działanie 2.1 - stworzenie i prowadzenie wspólnego internetowego portalu o regionie przygranicznym z interaktywną bazą interesujących miejsc (POI²³) i geolokalizacją;
 - działanie 2.2 - stworzenie platformy e-learningu do kształcenia pracowników branży turystycznej;
- **etap 3 Rozbudowa materialnej infrastruktury turystycznej²⁴:**
 - działanie 3.1 - rozbudowa autokempingu Bela – Nižné Kamence²⁵;
 - działanie 3.2 - budowa biura informacji turystycznej Bela – Nižné Kamence (TIC);
 - działanie 3.3 - rozbudowa i przebudowa domu rozwoju turystyki i kultury tradycyjnej w Terchovej;
 - działanie 3.4 (GS) - budowa wielofunkcyjnego obiektu sportowego w gminie Jaworze;
- **etap 4 Działania pomocnicze²⁶:**
 - działanie 4.1 (G) – koordynacja *Projektu*;
 - działanie 4.2 (G) - monitoring i ewaluacja *Projektu*;
 - działanie 4.3 (G) – postępowania przetargowe;
 - działanie 4.4 (G) - promocja *Projektu*.

Wskaźniki produktu przypisane do całego *Projektu* dotyczyły:

- liczby wspólnych projektów – 1 szt.;
- liczby partnerów – 3 szt.;
- liczby wspólnych produktów turystycznych – 4 szt.

¹⁸ Ilość wykonanych analiz ekonomicznych i finansowych - 3 szt.

¹⁹ Liczba wspólnych spotkań – 4 szt.

²⁰ Liczba egzemplarzy wspólnej kroniki regionu pogranicza – 100 szt., liczba zrealizowanych filmów promocyjnych – 1 szt., liczba publikacji promocyjnych i ulotek – 1.500 – 4.000 szt.

²¹ Uczestnictwo w targach – 1 szt.

²² Liczba nowych e-produktów – 2 szt.

²³ Skrót od ang.: points of interest (POI).

²⁴ Liczba inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej – 4 szt.

²⁵ Zwiększenie możliwości zakwaterowania – 40 łóżek.

²⁶ Liczba własnych pracowników partnerów zaangażowanych w zarządzanie projektem – 7 pracowników.

Wskaźnik rezultatu określono jedynie dla całego *Projektu* i była nim „liczba umów partnerskich realizowanych po zakończeniu projektu – 1 szt.”

[Dowód: akta kontroli str. 13-15, 105-107, 127-129]

- 1.3 Gminy, realizujące *Projekt*, przed złożeniem wniosku dokonały diagnozy rynku turystycznego, której celem było określenie deficytów w branży turystyczno-rekreacyjnej oraz sporządziły analizę ekonomiczno-finansową, potwierdzającą zasadność planowanych inwestycji. Dokumenty te były wymagane przez *IZ* na etapie składania wniosku.

Ze sporządzonej diagnozy rynku turystycznego wynikało, że największymi problemami branży turystyczno-rekreacyjnej na terenie gmin objętych *Projektem* był niski poziom infrastruktury wspierającej rozwój tej branży oraz niski poziom świadczonych tam usług.

Wójt wyjaśnił także, iż: „na terenie Gminy brak było odpowiedniej jakości imprez sportowych, które miały by wpływać nie tylko na poszerzenie oferty turystycznej, ale odpowiadałyby na potrzeby lokalnej społeczności”.

W diagnozie wskazano ponadto, że grupami docelowymi *Projektu* powinni być (bez względu na wiek):

- turyści przebywający na obszarze pogranicza, pochodzący przede wszystkim z miejscowości partnerskich;
- mieszkańcy pogranicza i gmin partnerskich;
- różne organizacje społeczne, w tym sportowe i kulturalne;
- klienci miejscowych i regionalnych instytucji, organizacji turystycznych oraz uczniowie szkół, młodzież oraz dzieci.

[Dowód: akta kontroli str. 11-12, 53, 453-460]

W analizie ekonomiczno-finansowej stwierdzono natomiast, że powstała w ramach *Projektu* infrastruktura sportowa udostępniona zostanie osobom zainteresowanym nieodpłatnie. Założono też, że w ciągu pierwszego roku funkcjonowania z boiska skorzysta około 1.300 osób, w tym około 1.000 stanowić będą mieszkańcy i uczniowie Szkoły Podstawowej, natomiast kolejne 300 osób - to uczestnicy organizowanych imprez otwartych.

[Dowód: akta kontroli str. 11-12, 53, 453-460]

W latach 2007–2013 *Gmina* zrealizowała 11 projektów nakierowanych na wsparcie turystyki i rekreacji o łącznej wartości ok. 12 mln zł. Jedynym zadaniem, który w tym okresie nie został zrealizowany, był projekt opracowany wspólnie z czeskim partnerem - gminą Komorní Lhotka pn.: „Polsko–czeskie centrum wspierania turystyki i rekreacji” o wartości 1,2 mln zł. *Wójt* wyjaśnił, że projekt ten nie uzyskał dofinansowania i w związku z tym odstąpiono od jego realizacji.

[Dowód: akta kontroli str. 54-55]

- 1.4 Odnosząc się do możliwości realizacji *Projektu* bez wsparcia UE, *Wójt* wyjaśnił, że: „W przypadku nieotrzymania środków zewnętrznych na realizację inwestycji *Gmina* nie byłaby w stanie zrealizować powyższego zadania tylko i wyłącznie w oparciu o środki własne. O ile budowa obiektu sportowego mogłaby zostać podzielona na etapy i rozciągnięta w czasie, to realizacja działań nakierowanych na rozwój ruchu turystycznego na obszarze pogranicza z pewnością nie zostałaby zrealizowana w przewidzianym zakresie”.

[Dowód: akta kontroli str. 61]

- 1.5 Zrealizowana przez *Gminę* inwestycja została umiejscowiona w centrum Jaworza, przy Szkole Podstawowej nr 1, na terenie ogólnodostępnym, co sprawiało, że korzystać z niego mogli wszyscy, w tym turyści odwiedzający Jaworzę. Przed kompleksem umieszczona została tablica informacyjna o tym, że został on wybudowany z udziałem środków pochodzących z *UE*, w ramach *POWT*. W bezpośrednim jej otoczeniu znajdowały się m.in. miejsca parkingowe, a w okresie od kwietnia do października mieściła się tam ogólnodostępna, przenośna kabina sanitarna.

[Dowód: akta kontroli str. 38-46]

- 1.6 W ramach *Projektu*, oprócz budowy wielofunkcyjnego obiektu sportowego, *Gmina* zrealizowała przypisane jej we *wniosku* działania związane z promocją *Projektu* i oferty turystycznej gmin w nim uczestniczących, które obejmowały opracowanie materiałów promocyjnych i uczestnictwo w targach turystycznych obszaru pogranicza.

- 1.7 Zdefiniowane we *wniosku* wskaźniki produktu zostały zrealizowane, gdyż *Gmina*:

- wykonała analizę ekonomiczno-finansową inwestycji, będącą częścią wniosku o dofinansowanie;
- zorganizowała dwa spotkania (warsztaty) koncentrujące się na współpracy pomiędzy podmiotami z sektora turystycznego po obu stronach granicy;
- zleciła wykonanie 5.500 szt. materiałów promocyjnych i ulotek;
- wykonała 100 egzemplarzy wspólnej kroniki regionu;
- uczestniczyła jako wystawca w Targach Turystyki Weekendowej „Atrakcje Regionów”, które odbyły się w Chorzowie w terminie 22–24 maja 2015 r.;
- zbudowała wielofunkcyjny obiekt sportowy przy Szkole Podstawowej nr 1;
- zatrudniła podczas realizacji *Projektu* trzech pracowników (koordynator projektu, specjaliści ds. finansowych i ds. promocji).

Realizacja tych wskaźników potwierdzona została certyfikatem wydanym przez Wojewodę Śląskiego²⁷, a *Gmina* posiadała dokumenty księgowe i protokoły potwierdzające ich zrealizowanie.

[Dowód: akta kontroli str. 235, 242]

- 1.8 Zgodnie z § 12 ust. 2 *umowy* zmiany w załącznikach do niej nie wymagały wprowadzenia ich w formie aneksu, o ile nie miały bezpośredniego wpływu na treść jej postanowień, a *IZ* wyraziła pisemną zgodę na ich wprowadzenie.

[Dowód: akta kontroli str. 87-88]

W trakcie realizacji *Projektu*, *Gmina* dwukrotnie wnioskowała o dokonanie zmian w załącznikach do *umowy*:

- pierwsza zmiana dotyczyła wydłużenia terminu²⁸ opracowania materiałów promocyjnych, w szczególności filmu promocyjnego oraz kroniki regionu pogranicza. Partnerzy *Projektu* uzasadniali ten wniosek tym, że kluczowym elementem oferty turystycznej są sporty zimowe i z tego powodu realizacja filmu i zdjęć do kroniki powinna mieć miejsce na przełomie roku, gdy spadnie śnieg;
- druga zmiana dotyczyła zmniejszenia wynagrodzenia koordynatora *Projektu* o 665 Euro i jednoczesnego zwiększenia wynagrodzenia koordynatora

²⁷ Wojewoda Śląski pełnił funkcję Kontrolera Krajowego. Kontrolerzy tacy powołani są przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego zgodnie z art. 16 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. o Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego.

²⁸ Zmiana z 30 października 2014 r. na 30 czerwca 2015 r.

ds. promocji o tę samą kwotę. Zmiana ta nie wiązała się ze wzrostem budżetu *Projektu*.

W obu przypadkach Wspólny Sekretariat Techniczny w Krakowie²⁹ przychylił się do złożonych wniosków.

[Dowód: akta kontroli str. 354, 361-367]

- 1.9 Zgodnie z wymogiem określonym w § 5 ust. 3 umowy partnerskiej, *Gmina* składała do *PW* raporty z postępu realizacji zadań przewidzianych we *wniosku*. Raporty te stanowiły jednocześnie wniosek o płatność. Przed ich przekazaniem do *PW* były one przesyłane do weryfikacji Wojewodzie Śląskiemu, który jako Kontroler Krajowy potwierdzał ich prawidłowość poprzez wystawienie tzw. „*certyfikatu potwierdzenia kontroli pierwszego stopnia*”.

W okresie realizacji *Projektu*, *Gmina* sporządziła sześć tego typu raportów, w których informowała m.in. o postępie w realizacji poszczególnych działań (wskaźników produktu). Raporty te składane były w okresach trzymiesięcznych, poza pierwszym, który obejmował okres od 1 czerwca 2013 r. do 19 kwietnia 2014 r., przy czym zakres czasowy tego raportu został ustalony arbitralnie przez IZ.

[Dowód: akta kontroli str. 151, 241-253, 260-272, 273-277, 287-313, 319-332, 337-353]

- 1.10 Cel ogólny i cele szczegółowe *Projektu* były zbieżne z założeniami *POWT*, w którym szczególny nacisk kładziono m.in. na realizację wspólnych przedsięwzięć transgranicznych, ukierunkowanych na rozwój infrastruktury turystycznej oraz wsparcie projektów promujących nowe produkty turystyczne. Według *POWT* rozwojowi współpracy transgranicznej sprzyjać miała współpraca w dziedzinie turystyki, sportu i rekreacji, która - w dłuższym okresie czasu - mogła stanowić główny czynnik rozwoju polsko-słowackiego pogranicza.

[Dowód: akta kontroli str. 12-13]

- 1.11 Jednym z warunków ubiegania się do dofinansowania w ramach *POWT* było wykazanie zgodności *Projektu* z strategiami europejskimi, krajowymi i regionalnymi. Z uwagi na to, we *wniosku*, w części dotyczącej *Gminy*, wskazano, że *Projekt* jest zgodny z *Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego 2000-2020*³⁰, *Strategią Rozwoju Kultury na Śląsku w latach 2006-2020*³¹, *Strategią Śląska Cieszyńskiego 2001-2016*³² oraz *Strategią Rozwoju Bielska-Białej 2005-2015*³³.

[Dowód: akta kontroli str. 18-19]

W opracowanej w 2000 r. *Strategii Gminy Jaworze*³⁴ stwierdzono m.in., że:

„W chwili obecnej za podstawowe, nieefektywnie wykorzystane zasoby strategiczne gminy należy uznać m.in.: bazę usługowo-uzdrowiskową, urządzenia sportowo-rekreacyjne oraz turystyki weekendowej,...). Spada też liczba osób korzystających z noclegów w gminie. W sezonie letnim 1998 r. odwiedziły gminę 7.876 osoby. (Świadczy to o coraz niższym standardzie usług hotelowo-noclegowych, co wymaga reorganizacji i pilnych remontów nierentownych ośrodków). (...). Stanowiło to ok. 8,4% turystów w powiecie bielskim oraz 1,5% turystów w subregionie południowym województwa śląskiego. (...) Tak niski udział w rynku usług turystycznych i rekreacyjno-sportowych trudno uznać za stwarzający dogodną perspektywę dla

²⁹ Podmiot powołany - zgodnie z *POWT* - przez Instytucję Zarządzającą, w celu wsparcia jednostek wdrażających program, a w szczególności IZ.

³⁰ Przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr II/37/6/2005 z 4 lipca 2005 r.

³¹ Przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z 28 sierpnia 2006 r.

³² Przyjęta uchwałą Rady Powiatu Cieszyńskiego Nr XLVI/339/02 z dnia 28 czerwca 2002 r.

³³ Przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Bielsku-Białej Nr LIX/1851/2006 z dnia 13 czerwca 2006 r.

³⁴ BIP Urzędu Gminy Jaworze - *Strategia Rozwoju Gminy Jaworze*.

przekształcenia turystyki w znaczące źródło dochodów gminy i jej mieszkańców. Turystyka pozostaje, zatem nadal jedynie potencjalnym obszarem aktywności gospodarczej zwiększającej dochody gminy(...)".

Jednocześnie w dokumencie tym wskazano, że priorytetem rozwoju Gminy, w obszarze centrum Jaworza, w tym w zakresie poszerzenia oferty sportowo – rekreacyjnej jest m.in. „budowa centrum sportowego”.

Powyższe zapisy wskazują, że określone w *Strategii Gminy Jaworze* kierunki działań były zbieżne z dokumentami strategicznymi powiatu i województwa, o których mowa powyżej.

- 1.12 We wniosku partnerzy wskazali m.in., że *Projekt* będzie się koncentrował na działalności skierowanej do małych i średnich przedsiębiorstw³⁵, freelancerów³⁶ (e-learning, portal prezentujący ofertę MŚP) oraz turystów i mieszkańców, zaś pośrednim efektem jego realizacji ma być wzrost natężenia ruchu turystycznego, poprawa infrastruktury i usług w regionie, zwłaszcza w obszarze turystyki.

Ponadto, rezultatem *Projektu* dla turystów miała być poprawa informacji turystycznej (portal internetowy, materiały promocyjne) i poprawa jakości usług i infrastruktury w regionie. Mieszkańcy mieli odnieść korzyści w zakresie poprawy infrastruktury, działalności rekreacyjnej, wzrostu dochodów (ze względu na wzrost turystów i ich wydatków) oraz stworzenie - w wyniku nowych możliwości wzrostu gospodarczego i utrzymania istniejących miejsc pracy - warunków do dalszego rozwoju.

[Dowód: akta kontroli str. 12]

Rezultaty *Projektu*, wynikające z tzw. „działań miękkich”, a polegające m.in. na promocji oferty turystycznej regionów w nim uczestniczących, zdaniem Wójta: (...) *przyczyniły się do wzmocnienia spójności społecznej regionów, a także do zwiększenia oferty turystycznej i podniesienie jej standardu, zarówno dla turystów jak i społeczności lokalnej. Wójt* wskazał przy tym, że w okresie objętym kontrolą obiekt był ciągle dostępny dla społeczności lokalnej i turystów.

[Dowód: akta kontroli str. 62, 65]

Zgodnie z „*Regulaminem porządkowym korzystania z kompleksu sportowego (...)*” był on wykorzystywany przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w godzinach jej pracy, a w pozostałym czasie był on ogólnie dostępny. Szkoła nie prowadziła ewidencji osób korzystających z obiektu. Dyrektor Szkoły, która jednocześnie była administratorem kompleksu, wyjaśniła, że: „*Ważnym elementem sprzyjającym pełnemu wykorzystaniu kompleksu sportowego jest jego dostępność również w soboty i niedziele. Z dwuletniej perspektywy użytkowania obiektu można stwierdzić, iż kompleks sportowy cieszy się sporą popularnością, zarówno wśród mieszkańców jak i przybyłych do Jaworza gości*”.

[Dowód: akta kontroli str. 58, 65, 47-50]

- 1.13 We wniosku gminy partnerskie zobowiązały się, że obiekty zrealizowane dzięki dofinansowaniu zostaną finansowane, utrzymane i obsługiwane przez okres co najmniej 5 lat od daty zakończenia ich realizacji.

[Dowód: akta kontroli str. 17, 21]

³⁵ MŚP- małe i średnie przedsiębiorstwa. Do sektora MŚP zalicza się podmioty prowadzące działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną. W szczególności są to osoby prowadzące działalność na własny rachunek, przedsiębiorstwa rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, bądź spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą.

³⁶ Osoby pracujące bez etatu, realizujące projekty na zlecenie, najczęściej specjalizujące się w danej dziedzinie.

Inwestycja została zakończona 31 października 2014 r.³⁷ i od tego czasu kompleks był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem, a Gmina ponosiła koszty związane z jego bieżącym utrzymaniem, przy czym koszty te pokrywane były ze środków Szkoły Podstawowej nr 1. Oprócz tego, w latach 2015-2016 Gmina poniosła koszty związane z zapewnieniem dozoru kompleksu w łącznej wysokości 1.705,00 zł³⁸. Od dnia odbioru, kompleks nie wymagał nakładów związanych z konserwacją i nie został poddany zmianom mającym wpływ na charakter jego użytkowania, ani nie był udostępniany odpłatnie. W wyniku oględzin stwierdzono, że wykonany w ramach Projektu kompleks sportowo-rekreacyjny był wykorzystywany zgodnie z przeznaczeniem i utrzymywany w dobrym stanie.

Ponadto Wójt wyjaśnił, że Gmina posiada zdolność organizacyjną i finansową do utrzymania i zarządzania obiektem, tak aby trwałość Projektu - w rozumieniu art. 57 rozporządzenia Rady nr 1083/2006 - była zapewniona.

[Dowód: akta kontroli str. 38-46, 419, 48-50, 55]

- 1.14 Promocja Projektu, a w szczególności powstałych w ramach jego obiektów, była jego znaczącym elementem i została zrealizowana przez działania polegające m.in. na promocji oferty turystycznej regionów w nim uczestniczących. Gmina na swojej stronie internetowej www.jaworze.pl, w zakładce fundusze europejskie, informowała o zrealizowanym Projekcie. Umieszczona na stronie informacja przekierowywała potencjalnych turystów na utworzoną w jego ramach stronę internetową www.malafatra.travel, zawierającą informacje o potencjale turystycznym słowackiego pasma górskiego Mała Fatra oraz o atrakcjach Gminy – jako Partnerze Projektu. Oprócz ogólnej informacji można było znaleźć na niej praktyczne wskazówki dotyczące zakwaterowania, wyżywienia, czy usług towarzyszących w tym regionie.

Na stronie internetowej Gminy www.jaworze.pl, w zakładce „Dla Turystów” brak było informacji o wielofunkcyjnym obiekcie sportowym zrealizowanym w ramach Projektu.

Największa akcja promocyjna Projektu została zrealizowana w ramach Targów Turystyki Weekendowej „Atrakcje Regionów”, która odbyła się w Chorzowie w dniach 22–24 maja 2015 r. W ramach targów Gmina informowała jego uczestników o atrakcjach turystycznych gmin uczestniczących w Projekcie, w tym o powstałej w jego ramach infrastrukturze turystyczno-sportowej.

Wójt wyjaśnił ponadto, że: „Poza samym stoiskiem targowym szeroka informacja o projekcie umieszczona została w broszurze targowej skierowanej do odwiedzających targi oraz na stronie internetowej targów. Współpraca z organizatorem targów przebiegała bez zakłóceń. Z uwagi na fakt, że wydarzenie usytuowane jest w samym sercu województwa śląskiego, którego mieszkańcy są bardzo aktywni turystycznie i niejako już tradycyjnie, bardzo często realizują model spędzania wolnego czasu oparty o aktywny wypoczynek i turystykę regionalną oraz podawanej przez organizatora statystyki odwiedzin oscylującej pomiędzy 30–40 tys. osób, Gmina Jaworze była zadowolona z tej formy promocji projektu”.

Na terenie Gminy działał punkt informacji turystycznej, który prowadzony jest przez Ośrodek Promocji Gminy Jaworze. Jak wyjaśnił Wójt: „Gmina Jaworze ściśle współpracuje z Ośrodkiem przekazując mu na bieżąco wyprodukowane wszelkie materiały informacyjne i promocyjne. Podobna praktyka miała miejsce podczas realizacji przedmiotowego projektu. Ośrodek otrzymał od Gminy wytworzone w ramach projektu materiały informacyjne i promocyjne i zajął się ich dystrybucją.

³⁷ Do ewidencji środków trwałych Gminy kompleks został wprowadzony 31 grudnia 2014 r.

³⁸ Rachunki z umów zleceń za dozór.

Godziny otwarcia instytucji pokrywają się z godzinami pracy Urzędu Gminy Jaworze. Jednakże zaznaczyć należy, iż szczególny wzrost odwiedzin notowany jest podczas imprez kulturalnych odbywających się na terenie Amfiteatru – wówczas godziny otwarcia Ośrodka Promocji Gminy Jaworze pokrywają się z godzinami trwania imprezy plenerowej”.

Wskazał też, że: „Gmina ze swoją ofertą turystyczną stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców. Głównym źródłem informacji o ofercie turystycznej jest dystrybucja broszur i ulotek informacyjnych przez Ośrodek Promocji Gminy Jaworze. Do szerszego grona odbiorców Gmina Jaworze dociera za pośrednictwem podmiotów cyklicznie biorących udział w targach turystycznych, którymi są Lokalna Grupa Działania Ziemia Bielska, Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej Olza. Gmina Jaworze, będąca członkiem powyższych stowarzyszeń przekazuje materiały promocyjne dystrybuowane podczas targów. Informacje o bieżącej ofercie turystycznej, szczególnie związanej z nowopowstałą bądź zmodernizowaną infrastrukturą okoturystyczną pojawiają się ponadto w mediach lokalnych (prasa, portale internetowe, rozgłośnia radiowa). (...) Zarówno sam projekt jak i jego efekty były i są promowane po obu stronach granicy”.

[Dowód: akta kontroli str. 228, 56-58]

Odnosząc się do efektów zrealizowanego Projektu, Wójt stwierdził, że: „Wspólna realizacja projektu przez partnerów z terenu Polski i Słowacji, wpływ projektu na realizację celów zapisanych w dokumentach strategicznych na różnym szczeblu i przede wszystkim skuteczna realizacja wszystkich założeń przewidzianych w projekcie, mają pozytywny wpływ na spójną ofertę turystyczną. Dwustronna współpraca polsko-słowackich partnerów oraz pozytywny wpływ projektu przyczyniły się do wzmocnienia spójności społecznej regionów, a także do zwiększenia oferty turystycznej i podniesienie jej standardu, zarówno dla turystów jak i społeczności lokalnej. Projekt wsparł transgraniczne relacje i przyczynił się do rozwoju ruchu turystycznego”.

Wskazał jednak, że z uwagi na to, że Gmina nie prowadzi statystyk związanych z liczbą odwiedzających ją turystów, nie może przedstawić danych uzasadniających ten pogląd.

Również gminy ościennie (Bielsko-Biała, Brenna, Jasienica) nie były w stanie wykazać, czy zrealizowany Projekt przyczynił się do wzrostu ruchu turystycznego na ich terenie.

[Dowód: akta kontroli str. 62, 67, 446-452]

- 1.15 W okresie objętym kontrolą, Gmina podejmowała starania celem pozyskania środków finansowych na inwestycje i działania, których celem jest zwiększenie posiadanego przez nią potencjału turystycznego. M.in. złożyła wnioski o dofinansowanie następujących projektów:

- *Budowa parku wypoczynkowo-rekreacyjnego w Jaworzu – etap II - w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;*
- *Łączymy Strečno, Nezbedskú Lúčku i Jaworze - transgraniczne miejscowości z wyjątkowymi walorami – w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020;*
- *Beskidzka e-Podróż - w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Republika Czeska – Polska;*
- *Śląskie parki - w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Republika Czeska – Polska.*

W ocenie Wójta „realizacja powyższych działań wpłynie pozytywnie na rozwój turystyki zarówno w skali mikro (obszar Gminy), jak i w szerszym otoczeniu”.

[Dowód: akta kontroli str. 66]

- 1.16 W grudniu 2014 r. Wojewoda Śląski przeprowadził wizytę monitorującą realizację Projektu a w grudniu 2015 r. kontrolę obejmującą:

- wykonanie działań przewidzianych we wniosku;
- wykonanie wskaźników przedstawianych w raportach;
- kwalifikowalności wydatków i podatku VAT;
- prowadzenie ewidencji księgowej, w tym pod kątem wystąpienia przychodów;
- udzielanie zamówień publicznych;
- nabywanie usług/dostaw niepodlegających przepisom ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁹,
- stosowanie zasad promocji i informacji;
- przestrzeganie zasad pomocy publicznej, ochrony środowiska i równości szans oraz archiwizacji dokumentów.

W trakcie kontroli stwierdzono naruszenie art. 30 ust. 4 Pzp, poprzez opisanie przedmiotu zamówienia⁴⁰ za pomocą norm, bez dopuszczenia rozwiązań równoważnych. Skutkiem finansowym tej nieprawidłowości było nałożenie na Gminę kary (korekty finansowej) w wysokości 10% wartości zamówienia, która wyniosła 106.088,24 zł. Zaleceń pokontrolnych nie wydano.

[Dowód: akta kontroli str. 235, 391-395, 399-409]

Ponadto, w ramach weryfikacji ostatniego raportu, tj. za okres od 20 kwietnia 2015 r. do 30 czerwca 2015 r. Wojewoda Śląski, stwierdził brak zachowania trwałości elementów promocji na kubku termicznym oraz niekompletność elementów promocji na balonie promocyjnym (materiały promocyjne związane z uczestnictwem w targach turystycznych), co skutkowało obniżeniem wydatków kwalifikowanych na kwotę 3 495,00 zł (846,48 Euro). Stwierdził również przekroczenie kwoty zaplanowanej na wynagrodzenia dla specjalisty ds. promocji o kwotę równoważną 222,88 Euro.

[Dowód: akta kontroli str. 234-236, 254-255, 237-275, 279-281, 314-315, 334-335]

- 1.17 W latach 2015-2016 w Gminie nie odnotowano skarg lub wniosków związanych z funkcjonowaniem kompleksu wykonanego w ramach Projektu.

[Dowód: akta kontroli str. 58]

Uwagi do
kontrolowanej
działalności

Wprowadzone przyjęte dla Projektu we wniosku i zaakceptowane przez IZ wskaźniki produktu i rezultatu spełniały wymagania metody SMART⁴¹ i zostały przez Gminę osiągnięte, jednakże – zdaniem NIK – nie odnosiły się one bezpośrednio do celu ogólnego projektu jakim było zwiększenie atrakcyjności jej potencjału turystycznego. W ograniczonym zakresie odnosiły się również do przyjętych celów częściowych⁴². W efekcie, ich osiągnięcie nie pozwalało na ocenę wpływu realizacji przyjętych w Projekcie zamierzeń na wzrost rozpoznawalności lokalnej oferty turystycznej oraz wzrost liczby odwiedzających Gminę turystów z kraju i z zagranicy.

³⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 2164 ze zm., zwanej dalej „Pzp”.

⁴⁰ „Budowa boiska wielofunkcyjnego i obiektu sportowego lekkoatletycznego przy szkole podstawowej w miejscowości Jaworze”.

⁴¹ Tj. były sprecyzowane, mierzalne, akceptowalne, realistyczne oraz określone czasowo w sensie rozpoczęcia i zakończenia, a założone źródła informacji o ich realizacji były wiarygodne.

⁴² Tj.: tworzenia nowych produktów w sektorze turystyki za pomocą nowoczesnych technologii informacyjnych oraz inwestycji w zakresie infrastruktury okolicy turystycznej.

Ponadto, NIK zwraca uwagę, że zrealizowana w ramach *Projektu* inwestycja przyczyniła się w głównej mierze do zaspokojenia lokalnych potrzeb w zakresie rozwoju gminnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, zaś jej udział w poprawie infrastruktury turystycznej i wpływ na rozwój sektora usług turystycznych jest w praktyce niemierzalny, zwłaszcza w świetle ww. wskaźników, które nie odnosiły się do rozwoju sektora turystyki, lecz nastawione były – przede wszystkim - na współpracę transgraniczną realizujących *Projekt* gmin.

Ocena częściowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli *Projekt* został zrealizowany terminowo, a założone we wniosku o dofinansowanie wskaźniki produktu i rezultatu zostały zrealizowane. Zapewniona została również tzw. trwałość *Projektu*, a wykonany w ramach *Projektu* kompleks sportowo-rekreacyjny przy Szkole Podstawowej nr 1 w Jaworzu jest wykorzystywany i utrzymywany w dobrym stanie.

2. Współpraca i komunikacja w dziedzinie turystyki, w związku z jej wsparciem środkami UE

Opis stanu faktycznego

Promocja *Projektu*, a w szczególności powstałych w jego ramach obiektów była jednym z jego elementów i została zrealizowana przez tzw. „działania miękkie”, polegające m.in. na promocji oferty turystycznej regionów w nim uczestniczących.

Gminy Terchova, Bela i Jaworze rozwijały współpracę już od 2002 r. Podpisano wówczas umowę o współpracy między Mikroregionem Terchowska Dolina⁴³ a gminą Jaworze. Ww. gminy w latach 2004-2006 wspólnie realizowały projekty dofinansowane z *Programu Inicjatywy Wspólnotowej na lata 2004 – 2006 Interreg III A Polska-Republika Słowacka* pn.: „Poprawa środowiska gospodarczego i rozwój turystyki na pograniczu słowacko-polskim” i „Poprzez wspólne działania kulturalne i sportowe wspieramy rozwój wzajemnej współpracy oraz promocję dziedzictwa środowiskowego w Beli (SK) i Jaworzu (PL)”. Celem tych projektów było wsparcie współpracy, rozwój zasobów ludzkich, turystyki i kultury.

[Dowód: akta kontroli str. 8]

Odnosząc się do współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwoju turystyki, *Wójt* wyjaśnił, że: „Gmina Jaworze prowadziła szeroką współpracę w zakresie turystyki z licznymi podmiotami zarówno w kraju jak i za granicą. Wśród instytucji krajowych można wskazać przede wszystkim na Śląską Organizację Turystyczną, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” - reprezentujące polską stronę Euroregionu Śląsk Cieszyński czy też Stowarzyszenie „Euroregion Beskidy”.

Szczególny zakres współpracy prowadzony był z gminami Subregionu Południowego Województwa Śląskiego, Starostwem Powiatowym w Bielsku-Białej oraz samym miastem Bielsko-Biała, będącym liderem projektu „Rozwój infrastruktury turystycznej Subregionu Południowego” realizowanego w ramach *Priorytetu III RPO WSL „Turystyka” Działanie 3.2 „Infrastruktura okołoturystyczna” Poddziałanie 3.2.2 „Infrastruktura turystyczna/podmioty publiczne”*. Ponadto Gminę Jaworze łączy od 2002 r. umowa partnerska ze Stowarzyszeniem Gmin Dorzecza Stonawki, w skład którego wchodzi 10 gmin Republiki Czeskiej.

Od 2003 r. Jaworze współpracuje z pięcioma gminami słowackimi (Strecno, Terchova, Bela, Zazriva i Stranava), a w roku 2004 podjęto współpracę z węgierskimi Jaszszentandras i Jaszboldoghaza. W ramach opisanej powyżej współpracy transgranicznej prowadzona jest m.in. wymiana dzieci i młodzieży ze szkół czy też współpraca organizacji pozarządowych. Współpraca z podmiotami wskazanymi powyżej nakierowana jest z jednej strony na promocję oferty

⁴³ Gminy Bela i Terchova były założycielami tego związku.

turystycznej Gminy Jaworze, z drugiej zaś na pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań związanych z infrastrukturą turystyczną.

Właściwie od samego początku oficjalnych relacji partnerskich z gminami z terenu Czech, Słowacji i Węgier strony aktywnie działają na rzecz rozwoju współpracy opartej nie tylko na kurtuazyjnych wizytach przedstawicieli władz gmin na poziomie urzędów, ale na rzeczywistym pogłębianiu kontaktów międzyludzkich podczas międzynarodowych imprez kulturalnych i sportowych. Wszelkie propozycje współpracy, które gmina otrzymuje od swoich partnerów są zawsze dogłębnie analizowane i dyskutowane. Nie zdarza się, by partnerskie pomysły były blokowane lub odrzucane.

Jeżeli chodzi o wpływ podejmowanych wspólnie działań na rozwój turystyki to z punktu widzenia gminy oraz posiadanej wiedzy w tym zakresie można stwierdzić, że podejmowanie wspólnych działań na danym obszarze może przyczynić się do rozwoju turystyki”.

[Dowód: akta kontroli str. 62-63]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Gmina prawidłowo zrealizowała zadania związane z promocją Projektu. Pozytywnie ocenić należy również zakres i efekty współpracy transgranicznej Gminy z zaprzyjaźnionymi gminami z Czech, Słowacji i Węgier, których celem jest wspólna promocja oferty turystycznej regionów.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁴ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 8 maja 2017 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Tomasz Kaczyński
Doradca techniczny**

.....

⁴⁴ Dz.U. z 2017 r., poz. 524